

СХВАЛЕНО
педагогічною радою
Протокол № 9 від 31.08.2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ від 31.08.2023 № 178

Директор школи

С. В. Діденко

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №29

Черкаської міської ради Черкаської області

для школи І ступеня (1-4 класи)

на 2023/2024 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	3
2. Загальний обсяг навчального навантаження, тривалість і взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.....	3
3. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.....	5
4. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою.	7
5. Перелік освітніх галузей.....	7
4. Навчальні програми	8
5. Форми організації освітнього процесу.....	8
6. Форми оцінювання здобувачів початкової освіти.....	8
7. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти...	11
Додаток 2. Навчальний план для I циклу(1-2 класи).....	12
Додаток 3. Навчальний план для II циклу(3-4 класи).....	13

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма для початкової освіти (I ступеня) Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 29 Черкаської міської ради Черкаської області розроблена на виконання Закону України «Про освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (зі змінами); на основі Типових освітніх програм, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України:

- для школи I циклу (1-2 класи) - від 12 серпня 2022 року № 743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти», за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р.Б.Шияна,
- від 12 серпня 2022 року № 743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 3 – 4-х класів закладів загальної середньої освіти», за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р.Б.Шияна

Освітня програма початкової освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти (далі – Державний стандарт).

II. ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ТРИВАЛІСТЬ І ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ, ПРЕДМЕТІВ, ДИСЦИПЛІН

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1–4-х класів школи складає 3500 годин/навчальний рік: для 1-х класів – 805 годин/навчальний рік, для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік, для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік, для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах (додаток 1-2).

Програму побудовано із урахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани початкової школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову

Навчальний план містить варіативну складову, в якій передбачено додаткові години на індивідуальні заняття.

Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових.

«Мовно-літературна» освітня галузь з урахуванням вікових особливостей учнів у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Українська мова (інтегрований курс)», «Іноземна мова» та в складі інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

«Математична» освітня галузь реалізується через предмет «Математика» та в складі інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Освітня галузі: «Природнича», «Технологічна», «Інформатична», «Соціальна і здоров'язбережувальна» та «Громадянська» реалізуються в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

«Фізкультурна» освітня галузь реалізується через предмет «Фізична культура».

Освітня галузь «Мистецька» реалізується і інтегрованому курсі «Мистецтво», предметами «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

У початковій школі здійснюється поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517). А саме: іноземної мови (англійської) та інформатики.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів урахувані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1-х класах – 35 хвилин, 2-4 класах – 40 хвилин. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (зі змінами) години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Варіативна складова навчальних планів використовується на:

- на індивідуальні та групові консультації – у 1-4 класах (35 год);
- з метою реалізації особистісно-орієнтованого навчання та педагогіки партнерства .

Відповідні навчальні плани подані у додатках **1,2**.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу початкової школи за 5-денним навчальними тижнем.

III. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які мають реалізувати вчителі у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Зміст володіння
1	Вільне володіння державною мовою	Уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях
2	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	Активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування.
3	Математична компетентність	Виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.
4	Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	Формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження
5	Інноваційність	Відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.

6	Екологічна компетентність	Усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства.
7	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях
8	Навчання впродовж життя	Опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі
9	Громадянські та соціальні компетентності	Співпраця з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя
10	Культурна компетентність	Залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості.
11	Підприємливість та фінансова грамотність	Ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і

фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі наскрізні вміння:

- читання з розумінням;
- уміння висловлювати власну думку усно і письмово;
- критичне та системне мислення;
- творчість та ініціативність;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- уміння конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми;
- співпрацювати з іншими особами.

IV. ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧАТИ ЗДОБУТТЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

V. ПЕРЕЛІК ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ

Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мовно-літературна, зокрема: рідномовна освіта (українська мова та література); іншомовна освіта
- Математична
- Природнича
- Технологічна
- Інформатична

- Соціальна і здоров'язбережувальна
- Громадянська та історична
- Мистецька
- Фізкультурна

VI. НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ

Типова освітня програма (1-2 класи), розроблена під керівництвом Шияна Р.Б., затверджена наказом МОН України від 12.08.2022р. №743

Типова освітня програма (3-4 класи), розроблена під керівництвом Шияна Р.Б., затверджена наказом МОН України від 12.08.2022р. №743

VII. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, за умови використання інтерактивних форм і методів навчання – дослідницьких, інформаційних, мистецьких проектів, сюжетно-рольових ігор, інсценізацій, моделювання, ситуаційних вправ, екскурсій, дитячого волонтерства тощо. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

VIII. ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти

1. Навчальні досягнення здобувачів освіти у школі оцінюють відповідно до вимог законодавства.
2. Навчальні досягнення здобувачів освіти 1-4 класів оцінюються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти».
3. Результат оцінювання особистісних надбань здобувачів освіти у 1-4 класах виражати вербальною оцінкою (рішення педагогічної ради закладу від 31.08.2023 протокол № 9).
4. У 1–4 класах закладів загальної середньої освіти здійснюють формувальне та підсумкове (річне) оцінювання.
5. Для відстеження результатів навчання здобувачів освіти у школі проводиться моніторинг навчальних досягнень: вступний (у вигляді діагностувальних робіт на початок навчального року), проміжний (кінець першого семестру), кінцевий.

Формувальне оцінювання учнів початкової школи

Орієнтирами для спостереження та оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи. При цьому особливості дитини можуть впливати на темп навчання, внаслідок чого діти можуть досягати вказаних результатів раніше або пізніше від завершення зазначеного циклу чи рівня.

Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів початкової освіти використовуються для

- організації постійного спостереження за навчальним поступом;
- обговорення навчального поступу з батьками або особами, що їх замінюють;
- формувального (поточного) та завершального (підсумкового) оцінювання.

Формувальне оцінювання передбачає відстеження особистісного розвитку учнів та хід набуття ними навчального досвіду й компетентностей.

Формувальне оцінювання є інтерактивним оцінюванням прогресу учнів, що дає змогу вчителю відповідним чином адаптувати освітній процес.

У процесі організації контрольної-оцінювальної діяльності необхідно враховувати **спостереження за навчальним поступом учнів**.

Формувальне оцінювання оцінює процес навчання учнів, а не результат.

Оцінювання навчального поступу розпочинається з перших днів навчання дитини у школі і триває постійно.

Навчальні досягнення учнів у 1-2-х класах підлягають формувальному оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті:

- відстежувати навчальний поступ учнів;
- вибудовувати індивідуальну траєкторію розвитку дитини;
- діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
- аналізувати реалізацію освітньої програми та Державного стандарту початкової освіти, ухвалювати рішення щодо корегування навчальної програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини;
- запобігати побоюванням дитини помилитися;
- плекати впевненість у власних можливостях і здібностях.

Результати оцінювання особистісних надбань учнів у 1-4 класах виражаються вербальною оцінкою, об'єктивних результатів навчання у 1-2 класах – вербальною оцінкою, у 3-4 класах – вербальною оцінкою.

Підсумкову (річну) оцінку визначати з урахуванням індивідуалізованої діагностувальної роботи (якщо така проводилась) за умови, якщо виконання індивідуалізованої діагностувальної роботи засвідчує покращення результату навчання. Підсумкову (річну) оцінку фіксують у класному журналі і свідоцтвах досягнень учнів.

На лівій сторінці останнього розвороту журналу для записів уроків з певного предмета/інтегрованого курсу записувати номери показників характеристик результатів навчання, що подані у свідоцтві досягнень з відповідної освітньої галузі, а на правій сторінці розвороту журналу - записувати ці показники характеристики результатів навчання у тому порядку, як вони записані у свідоцтві досягнень.

У кожній колонці фіксувати стан сформованості обов'язкових результатів навчання (Сформовано - ✓; ще формується - нічого не записувати).

У частині класного журналу «Зведений облік навчальних досягнень учнів» записувати лише рішення педагогічної ради про переведення учня до наступного класу.

Оцінювання досягнень учнів необхідно спрямовувати на формування позитивної їх самооцінки. За сприятливих умов навчання й виховання в дітей починає формуватися адекватна самооцінка, яка стосується їхніх особистісних якостей, досягнень і можливостей. Створюючи такі умови, слід урахувати індивідуальні особливості кожного учня.

Важливо не протиставляти дітей одне одному. Стимулюючим має бути порівняння роботи (відповіді, дії тощо) з тим, як працювала дитина раніше. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень учнів. Про складнощі в навчанні необхідно говорити з учнем індивідуально, аби не створювати ситуацію колективної зневаги до дитини.

Водночас доцільно вчити дітей взаємооцінюванню, при цьому формувати вміння коректно висловлювати думку про результат роботи однокласника, давати поради щодо його покращення. Це активізує навчальну роботу, сприяє розвитку критичного мислення, формуванню адекватного ставлення до зауважень, рекомендацій, зміцнює товариськість та відчуття значимості кожного в колективі.

Орієнтирами для оцінювання навчальних досягнень учнів (формувального і підсумкового) є окреслені очікувані результати навчання, об'єднані за галузями та проіндексовані (у навчальній програмі) відповідно до обов'язкових результатів навчання Державного стандарту початкової освіти.

Очікувані результати навчання слід використовувати для:

- встановлення цілей уроку, окремих видів діяльності учнів, вправ тощо;
- постійного спостереження за навчальним поступом учня/учениці з боку вчителів, батьків і самих учнів;
- поточного, зокрема й формувального, оцінювання;
- підсумкового оцінювання.

На основі поданих нижче очікуваних результатів навчання вчитель/вчителька може формулювати індивідуальні результати навчання учня/учениці відповідно до опанування ним/нею конкретного вміння (напр., *намагається* визначати ключові слова, *визначає* ключові слова, *впевнено визначає* ключові слова тощо), таким чином відстежуючи поступ учня за конкретний проміжок часу (напр., за два місяці).

Спостереження за навчальним поступом учнів та оцінювання цього поступу розпочинається з перших днів навчання дитини у школі і триває постійно. Невід'ємною частиною цього процесу є формування здатності учнів самостійно оцінювати свій поступ.

ІХ. ОПИС ТА ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
 Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №29
 Черкаської міської ради Черкаської області на 2023/2024 навчальний рік
 (I цикл 1-2 класи)

<i>Освітні галузі</i>	<i>Навчальні предмети</i>	1		2	
		2		1	
<i>Інваріантна складова</i>					
Мовно-літературна	Українська мова	5		5	
Іншомовна освіта	Іноземна мова (англ.)	2		3	
Математична	Математика	3		3	
Мовно-літературна	Я досліджую світ	2	7	2	8
Математична		1		1	
Природнича технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна громадянська та історична		4		4	
		Інформатика (у курсі «Я досліджую світ»)		1	
Мистецька	Образотворче мистецтво	1		1	
	Музичне мистецтво	1		1	
Фізкультурна	Фізична культура	3		3	
Разом (без фізкультури)		19		21	
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять: - індивідуальні консультації		1		1	
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		20		22	
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23		25	

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
 Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №29
 Черкаської міської ради Черкаської області на 2023/2024 навчальний рік
 (II цикл 3-4 класи)

Освітні галузі	Навчальні предмети	3		4	
		2		2	
Інваріантна складова					
Мовно-літературна	Українська мова	5		5	
Іншомовна освіта	Іноземна мова (англ.)	3		3	
Математична	Математика	4		4	
Мовно-літературна	Я досліджую світ	2	8	2	8
Математична		1		1	
Природнича технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна громадянська та історична		4		4	
		Інформатика (у курсі «Я досліджую світ»)		1	
Мистецька	Образотворче мистецтво	1		1	
	Музичне мистецтво	1		1	
Фізкультурна	Фізична культура	3		3	
Разом (без фізкультури)		22		22	
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять: - індивідуальні консультації		1		1	
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		23		23	
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		26		26	